

DEMON AKTYWIZMU

DEMON AKTYWIZMU

Mieczysław Choynowski
prekursor polskiej psychometrii

pod redakcją Maryli Goszczyńskiej
współpraca: Ewa Goryńska i Elżbieta Strojna

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa 2022

Recenzje:

prof. dr hab. *Zofia Ratajczak*

dr hab. *Cezary W. Domański*, prof. UMCS

Redaktor prowadząca:

Hanna Raciborska

Redakcja:

Magdalena Mendys

Korekta:

Magdalena Mendys, Adrian Siarkiewicz

Projekt okładki:

Katarzyna Juras

Na okładce wykorzystano: (front) portret Mieczysława Choynowskiego autorstwa S.I. Witkiewicza, druga połowa lat 30. XX w. (data zatarta, fot. S. Okołowicz); (tył) M. Choynowski i S.I. Witkiewicz na spacerze (fot. wykonana przez anonimowego fotografa, tzw. lejkarza, w latach 30. XX w.; z kolekcji S. Okołowicza)

Copyright © Wydawnictwo Naukowe Scholar Sp. z o.o., Warszawa 2022

Publikacja finansowana ze środków Wydziału Psychologii

Uniwersytetu Warszawskiego przyznanych przez MNiSW

w formie subwencji na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego

w roku 2022 (501-D125-01-1250000 zlec 5011000632)

ISBN 978-83-66849-77-8

Wszelkie prawa zastrzeżone. Publikacja ta ani żadna jej część nie może być powielana ani rozpowszechniana za pomocą urządzeń elektronicznych, mechanicznych, kopiujących, nagrywających i innych bez uzyskania zgody Wydawcy.

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

ul. Oboźna 1, 00-340 Warszawa

tel. 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91

dział handlowy: jak wyżej, w. 108

e-mail: info@scholar.com.pl

www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze

Skład i łamanie: WN Scholar (*Jerzy Łazarski*)

Printed in Poland

SPIS TREŚCI

MARYLA GOSZCZYŃSKA	
Wprowadzenie	9
Literatura	19
Rozdział 1. MARYLA GOSZCZYŃSKA	
Dzieciństwo, młodość i ... droga do dyplomu	21
Literatura	34
Rozdział 2. PRZEMYSŁAW PAWLAK	
Aktywność artystyczna i publicystyczna	35
2.1. Rozrywka	35
2.2. Awangarda	36
2.3. Publicystyka	50
Literatura	60
Rozdział 3. MARYLA GOSZCZYŃSKA	
Witkacy i Choynowski – dzieje ich przyjaźni	63
Literatura	77
Rozdział 4. TADEUSZ TYSZKA, MARYLA GOSZCZYŃSKA	
Praca na tytuł i praca na stopień. Magisterium i doktorat	79
4.1. Praca magisterska. Promotor Tadeusz Kotarbiński (<i>Tadeusz Tyszka</i>)	79
4.2. Nieodnaleziona praca doktorska. Promotor Zygmunt Zawirski (<i>Maryla Goszczyńska</i>)	89
Literatura	92
Rozdział 5. PRZEMYSŁAW PAWLAK	
Czas wojny i okupacji	95
5.1. Działalność pracowni fotograficznej	95
5.2. Choynowski – postać literacka w opowiadaniu Jana Józefa Szczepańskiego <i>Koniec legendy</i>	108
Literatura	127
Rozdział 6. ELŻBIETA STROJNA	
Ze Stanisławem Lemem w Konwersatorium Naukoznawczym Asystentów Uniwersytetu Jagiellońskiego	131
6.1. Nauka w Polsce tuż po wojnie	131
6.2. Działalność Konwersatorium Naukoznawczego	133
Literatura i źródła	155

Rozdział 7. ELŻBIETA STROJNA	
Choynowski w Kobierzynie	159
Literatura	181
Rozdział 8. MICHAŁ CHRUSZCZEWSKI, EWA GORYŃSKA, PRZEMYSŁAW PAWLAK, MARYLA GOSZCZYŃSKA	
Testy, testy, testy... początki polskiej psychometrii	185
8.1. Pracownia Psychometryczna Polskiej Akademii Nauk (<i>Michał Chruszczewski</i>)	185
8.2. Dorobek Pracowni Psychometrycznej PAN. Czy tylko wartość archiwalna? (<i>Ewa Goryńska</i>)	206
8.3. Księga pamiątkowa gości Pracowni (<i>Przemysław Pawlak</i>)	218
8.4. Rejs i... psychometria pod żaglami „Śmiałego” (<i>Maryla Goszczyńska</i>)	225
Literatura	231
Źródła	234
Rozdział 9. CZESŁAW S. NOSAL	
Zaczynając wszystko od nowa – praca na emigracji	235
9.1. O agresji i malarstwie, czyli o tym, jak Choynowski łączył buntowniczość z oryginalnością	235
9.2. Samotność człowieka pełnego właściwości Rzecz o <i>Samotności i wyobraźni</i> , krótkiej formie literackiej Mieczysława Choynowskiego	254
Literatura	262
Rozdział 10. RYSZARD STACHOWSKI	
Dlaczego nie doszło do jubileuszu?	265
Literatura	280
Rozdział 11. MARYLA GOSZCZYŃSKA	
Autoportret zrekonstruowany. Wypisy z listów Choynowskiego do Marii Manturzewskiej i Ryszarda Stachowskiego	281
Wprowadzenie	281
11.1. Zainteresowania i poglądy	282
11.2. Warunki życia na obczyźnie	285
11.3. Styl życia	286
11.4. <i>Credo</i>	287
11.5. Z listu Choynowskiego do prof. Ryszarda Stachowskiego	288
Literatura	289
Rozdział 12. EWA GORYŃSKA	
Prekursor polskiej psychometrii we wspomnieniach	291
Literatura	306
Bibliografia twórczości Mieczysława Choynowskiego	307
Przykłady testów opracowywanych w Pracowni Psychometrycznej PAN (1968, <i>Biuletyn Psychometryczny</i>, 2, 205–264)	320

Wybrane opracowania testów przygotowane i wydane we współpracy z Ministerstwem Oświaty i Wychowania i podlegające mu placówki (do użytku poradni wychowawczo-zawodowych)	324
Aneks. Protokół z posiedzenia Rady Naukowej Pracowni Psychometrycznej PAN z 1962 roku	325
Spis ilustracji	329
Indeks nazwisk	331
Noty o Autorkach i Autorach	346